

Увод

Глобалната финансова криза, обхванала света през 2008 г. и превърнала се в глобална икономическа криза, постави на преден план въпроса за необходимостта правителствата да се фокусират върху финансовата си стабилност и да отчитат своевременно, надеждно и прозрачно фискалните данни и информацията за държавния дълг. Тези обстоятелства доведоха до необходимостта от приемането на специална Директива на ЕС¹ (Директива за бюджетните рамки, 2011), в която като изключително важни за бюджетното наблюдение в ЕС се определят пълните и надеждни фискални данни, съпоставими във всички държави членки. В нея са установени разпоредби за бюджетните рамки на страните членки, необходими за гарантиране на спазването на задължението по чл. 126 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) за избягване на прекомерния държавен дефицит. Стремещт към фискална дисциплина е породен от съществената ѝ роля за опазването на икономическия и паричния съюз и доверието между страните членки. Един от инструментите за изграждане на това доверие и за по-качествено измерване и прогнозиране на фискалното състояние са хармонизираните стандарти за счетоводно отчитане с пълно прилагане на принципа на текущо начисляване в публичния сектор. Страните членки са задължени да "поддържат национални системи за счетоводно отчитане в публичния сектор, които обхващат по изчерпателен и последователен начин всички подсектори на сектор "Държавно уп-

¹ Европейска комисия (ЕО, 2011), Съвет на ЕС. Директива относно изискванията за бюджетните рамки на страните – членки на ЕС. Брюксел, 2011/85/ЕС.

равление" и съдържат информацията, необходима за изготвяне на данни на начислена основа с цел съставяне на данните, основани на стандарта ESA 95² (Директива за бюджетните рамки, 2011). Следователно е налице съществено несъответствие между отчетността в публичния сектор на страна членка, базирана на принципа на парични потоци (касова основа), и факта, че бюджетното наблюдение на ЕС използва данни на база текущо начисляване (ESA 95, 2011). В тези случаи данните на касова основа трябва да се преобразуват в начислена основа с помощта на приблизителни разчети и корекции, включващи данни на макроикономическа база. Когато в отделните субекти на публичния сектор – бюджетните предприятия, липсва отчетност на начислена основа, се налага информацията за извършените операции, имущественото и финансовото състояние да се получава не от счетоводните отчети, а от различни източници, което води до "статистическа разлика" между дефицита, изчислен на базата на други – нефинансови отчети, и дефицита, получен на база финансови отчети.

Липсата на съответствие между отчетната информация от публичния сектор и данните на начислена основа по ESA 95 се посочва и в Съобщението на Комисията до Европейския парламент и Съвета от 15 април 2011 г. "Към стабилно управление на качеството на европейската статистика"³. То обръща внимание на силната зависимост на статистическата информация на европейско равнище от качеството на счетоводно-информационната база за публичните финанси. Поради това Евростат настоява за създаване на система от хармонизирани счетоводни стандар-

² Съгласно член 3 от Директивата относно изискванията за бюджетните рамки на страните – членки на ЕС, 2011/85/ЕС.

³ Европейска комисия (ЕО, 2011). Съобщение на Комисията до Европейския парламент "Към стабилно управление на качеството на европейската статистика", COM (2011) 211 окончателен. Брюксел, април 2011, с. 8.

ти, основани на принципа за текущо начисляване, съобразени с ESA, за всички субекти от сектор "Държавно управление".

През 2012 г. беше извършена оценка от страна на Европейската комисия във връзка с прилагането на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор⁴ (International Federation of Accountants, 2012) в Европейския съюз⁵ (ЕО, 2012). Това постави началото на широка дискусия относно проблемите на стандартизацията на счетоводната система в публичния сектор. Резултатите от проведеното от Генерална дирекция Евростат публично допитване с участието на Федерацията на европейските счетоводители (FEE) и представените заключения от него⁶ доказват необходимостта от хармонизирани, базирани на принципа на текущото начисляване, счетоводни отчети в публичния сектор. Следователно е налице обективно възникнала необходимост от разработване на европейски счетоводни стандарти за публичния сектор (ЕССПС), основани на правилата, постановките и цялостната философия на Международните счетоводни стандарти за публичния сектор (МССПС). Горезиложените постановки доказват **актуалността** на темата на настоящата монография. Авторът разглежда стандартизацията като обективно необходим динамичен процес за разработване на стандарти, правила и норми в публичния сектор.

Обект на изследването е стандартизацията на счетоводството на предприятията от публичния сектор.

⁴ International Federation of Accountants, 2012. Handbook of International Public Sector Accounting Pronouncements, UK.

⁵ Работен документ (ЕО, 2012) на службите на Комисията, придружаващ Доклада на Комисията до Съвета и Европейския парламент: "Към прилагане на хармонизирани счетоводни стандарти за публичния сектор в държавите членки". Брюксел, 2012.

⁶ Публична консултация (ЕО, 2012). Оценка на пригодността на Международните счетоводни стандарти в публичния сектор за държавите членки: резюме на отговорите, Брюксел, 2012.